

Jonas Jonasson

**L'AVI DE 100 ANYS
QUE ES VA ESCAPAR
PER LA FINESTRA**

Traducció de Lluís Solanes

La Campana

*La traducció d'aquesta obra ha comptat
amb l'ajut del Consell Suec de les Arts*

Títol original: *Hundraåringen som klev ut genom fönstret och försvann*
© Jonas Jonasson, 2009

1a edició: gener de 2012

© de la traducció, Lluís Solanes
© Edicions La Campana
Muntaner, 248, 1r 2a
08021 Barcelona
Tel.: 93 453 16 65 / Fax: 93 451 89 18
campana@edicionslacampana.cat
www.edicionslacampana.cat

Correcció del text: Imma Falcó
Disseny coberta: Zink Comunicació
Basat en un disseny de Stanislas Zygart
Foto coberta: Getty images

ISBN: 978-84-96735-65-1
Dipòsit legal: B. 4.209 - 2012
Fotocomposició: EdiGestió (Barcelona)
Imprès a Romanyà/Valls. Capellades (Barcelona)

El meu avi tenia el do de captivar el públic quan s'asseia al banc de les mentides, lleugerament inclinat endavant repenjant-se en el bastó i amb la boca plena de rapè.

–¿I això va passar de veritat, avi? –dèiem els néts bocabadats.

–La gent que només explica la veritat no val la pena escoltar-se-la –deia l'avi.

Aquest llibre l'hi dedico a ell.

JONAS JONASSON

CAPÍTOL 1

Dilluns 2 de maig del 2005

Se li pot retreure que s'hi hauria hagut de decidir abans i que almenys hauria hagut de ser prou home per comunicar la seva decisió a la gent que l'envoltava. Però l'Allan Karlsson mai no havia donat gaires voltes a les coses abans d'actuar.

Va tenir l'acudit, i tan aviat dit com fet: al cap d'un moment obria la finestra de la seva habitació, situada a la planta baixa de la residència de la tercera edat de Malmköping, a Sörmland, treia una cama fora i sortia al parterre del jardí.

La maniobra el va deixar una mica baldat, com és lògic si tenim en compte que l'Allan feia cent anys aquell mateix dia. Falta menys d'una hora perquè comencés la seva festa d'aniversari a la sala d'estar de la residència. Hi hauria fins i tot un regidor de l'ajuntament. I el diari local. A més de tots els vells i tot el personal al complet, amb la malcarada de l'Alice al capdavant.

L'únic que no pensava presentar-s'hi era l'homenatjat.

CAPÍTOL 2

Dilluns 2 de maig del 2005

L'Allan Karlsson va vacil·lar un moment, palplantat enmig del parterre de pensaments que vorejava tota la residència. Duia americana marró i pantalons marrons. Als peus hi duia un parell de sabatilles també marrons. No es pot dir que fos l'elegància personificada, però ¿qui pot vantar-se de ser-ho, amb cent anys? Fugia de la seva pròpia festa d'aniversari, i això tampoc és una cosa gaire habitual, a aquesta edat, sobretot perquè no és gaire freqüent arribar-hi.

L'Allan va preguntar-se si valia la pena tornar a enfilar-se a la finestra en sentit contrari per agafar el barret i les sabates, però va palpar-se la cartera que duia a l'infern de l'americana i va decidir que no calia. A més la infermera Alice havia demostrat més d'una vegada que tenia una mena de sisè sentit (sempre li trobava les ampolles d'aiguardent, per molt que les amagués) i, coneixent-la, segur que ja voltava per allà dins amb el pressentiment que passava alguna cosa.

Valia més que marxés ara que encara hi era a temps. Els genolls van deixar anar un cruixit quan va estirar la cama per sortir del parterre. Si no li fallava la memòria, a la cartera hi duia uns quants bitllets de cent corones. No sabia si amb allò n'hi hauria prou per poder ser un fugitiu.

Va girar el cap i va mirar per última vegada el geriàtric que fins feia molt poc es pensava que seria la seva última residència a

la terra. Tant se li'n donava, ja es moriria més endavant a qualsevol altre lloc.

L'home de cent anys va posar-se en camí amb les seves sabatilles-orinal als peus (en diuen així perquè els senyors d'una certa edat tenen dificultats per fer pipí més enllà de la punta de les sabatilles). Primer va travessar un parc, i després una plaça gran on de tant en tant s'hi feia el mercat del poble, d'altra banda sempre tan tranquil. Al cap d'uns dos-cents metres, l'Allan va asseure's damunt d'una tomba que hi havia darrere de l'església medieval que era l'orgull de tota la comarca. Necessitava descansar una mica els genolls. Els habitants de la zona no eren cristians gaire devots, i allà no el molestaria ningú. Va trobar gràcies que aquell Henning Algotsson que jeia sota la làpida on s'havia assegut fos del mateix any que ell. Però en Henning havia retut l'ànima feia seixanta-un anys.

Si l'Allan hagués estat d'una altra manera, potser s'hauria preguntat de què devia haver mort en Henning, amb només trenta-nou anys. Però l'Allan no tenia costum de ficar-se en els assumptes dels altres, si ho podia evitar. I la majoria de les vegades, podia.

Es va penedir d'haver desitjat la mort quan encara era a la residència. Encara que li fes mal tot el cos, era molt més divertit ser un fugitiu lluny de la infermera Alice que no pas jeure immòbil a dos metres sota terra.

I amb aquest pensament al cap, l'homenatjat es va posar dret fent un esforç amb els seus genolls adolorits, va acomiadar-se d'en Henning Algotsson i va continuar la seva fugida improvisada.

L'Allan va travessar el cementiri cap al sud, fins que va trobar un muret de pedra que li barrava el pas. No devia fer més d'un metre, però l'Allan era un home de cent anys, i no un campió de salt d'altura. A l'altre costat l'esperava l'estació d'autobusos de

Malmköping, i aleshores es va adonar que era allà on les seves pobres cames havien decidit portar-lo. Una vegada, feia molts anys, havia travessat l'Himàlaia. Allò sí que va ser dur. Va recordar aquell viatge davant del darrer obstacle que el separava de l'estació d'autobusos. Hi va pensar amb tanta intensitat que el muret de pedra es va encongir fins que es va convertir en un obstacle de no res. I quan va quedar convertit en la mínima expressió l'Allan el va saltar, malgrat els anys i els genolls.

No es pot dir que es formin gaires aglomeracions, a Malmköping, i aquell assolellat dia feiner no n'era cap excepció. L'Allan encara no s'havia trobat amb ningú des que havia decidit en un rampell que no es presentaria a la seva pròpia festa d'aniversari. Quan va entrar a l'estació arrossegant les sabatilles li va semblar que la sala d'espera estava deserta. Al mig hi havia dues fileres de seients adossats pel respall, tots buits. A la dreta, dues taquilles. Una de les dues estava tancada, i a l'altra hi havia assegut un homenet prim, amb unes ulleres rodones, un sol floc de cabells estratègicament pentinats per dissimular-li la calvície i armilla d'uniforme. Quan va veure entrar l'Allan va alçar la vista de la pantalla contrariat. Devia trobar que hi havia massa gent. I és que, en efecte, l'Allan acabava de descobrir que no era l'únic viatger que hi havia a la sala. En un racó hi havia un jove desmanegat, ros, amb els cabells llargs i llardosos i barba irregular, que duia una caçadora texana amb la inscripció NEVER AGAIN a l'esquena.

No devia saber llegir, perquè no parava d'estirar amb tota la seva força la maneta de la porta del lavabo de minusvàlids, tot i que hi havia un rètol que deia clarament en lletres negres sobre fons groc: FORA DE SERVEI.

Finalment el noi va anar cap a la porta del costat, però allà es va trobar amb un altre problema. Es veia d'una hora lluny que no volia separar-se de la gran maleta grisa amb rodes que duia, però

el lavabo era massa petit per encabir-los tots dos. L'Allan va pensar que només tenia dues opcions: o deixar la maleta fora mentre feia les seves necessitats, o entrar-hi la maleta i quedar-se ell fora.

De tota manera, no li interessaven gaire els problemes d'aquell jove. Prou feina tenia per aixecar els peus i arribar amb un pas mínimament normal fins a la taquilla que hi havia oberta i demanar a aquell homenet si hi havia algun mitjà de transport públic que sortís durant els minuts següents cap a alguna banda i, en cas afirmatiu, quant li costaria el bitllet.

L'home semblava cansat. Devia perdre el fil en algun punt de l'exposició de l'Allan, perquè, al cap d'uns quants segons de reflexió, va dir:

–¿I on diu que vol anar?

L'Allan va fer-li notar que li acabava de dir que a) l'hora de sortida i b) el preu del bitllet tenien prioritat sobre el lloc de destinació i el mitjà de transport.

L'homenet va consultar els horaris i va rumiar un moment.

–L'autobús 202 surt d'aquí a tres minuts cap a Strängås.
¿Aquest li aniria bé?

Sí, li anava perfecte. L'homenet el va informar que l'autobús sortia de la parada que hi havia just davant la porta de la terminal i que el més pràctic era comprar el bitllet directament al conductor.

L'Allan es va preguntar quina funció tenia aquell homenet, a la taquilla, si no venia bitllets, però no va dir res. Potser ell també es feia la mateixa pregunta cada dia. L'Allan li va donar les gràcies i va fer el gest de treure's el barret que, amb les presses, s'havia descuidat a la residència.

Absort en els seus pensaments, es va asseure en un dels bancs que hi havia buits. Aquella maleïda festa d'aniversari de la residència començaria a les tres, és a dir, al cap de dotze minuts. D'un moment a l'altre anirien a trucar a la porta de la seva habitació, i aleshores començarien les corredisses.

L'homenatjat va somriure interiorment al mateix temps que de cua d'ull notava que se li acostava algú. Era aquell jove desmanegat, amb els cabells llargs i rossos, barba irregular i la caçadora texana amb la inscripció NEVER AGAIN a l'esquena. Anava de dret cap a l'Allan arrossegant aquella maleta enorme sobre les quatre rodes. L'Allan va adonar-se que hi havia moltes probabilitats que hagués de mantenir una conversa amb aquell pelut. Va pensar que no passava res; al cap i a la fi, seria interessant saber què pensava el jovent d'avui dia.

I, efectivament, es va produir una conversa, encara que una mica rudimentària. El jove es va aturar a uns quants metres de l'Allan, va semblar estudiar-lo un moment i després va dir:

–Escolta!

L'Allan va respondre amablement tornant-li el bon dia i li va preguntar si el podia ajudar en alguna cosa. Sí que podia. Volia que li vigilés la maleta mentre anava a fer les seves necessitats al lavabo. O, dit d'una altra manera:

–He d'anar a cagar.

L'Allan va respondre-li amb molta educació que encara que fos un vell decrepit hi veia perfectament i que no li semblava cap esforç inhumà vigilar-li la maleta un moment. Això sí, li pregava que fes via perquè havia d'agafar un autobús.

Aquesta última informació ja no va arribar a orelles del jove, que havia començat a córrer cap al lavabo abans que l'Allan tingués temps d'acabar la frase.

El nostre home de cent anys no era dels que s'enfaden amb el primer que passa per qualsevol fotesa, així que no es va ofendre per les males maneres del jove. Això sí, no li inspirava cap mena de simpatia, cosa que sens dubte devia influir en el que va passar tot seguit.

L'autobús 202 va arribar a l'entrada de la terminal pocs segons després que el jove entrés al lavabo i tanqués la porta.

L'Allan va mirar-se primer l'autobús i després la maleta; després un cop més l'autobús i en acabat la maleta.

«Porta rodes, i a més té un agafador per arrossegar-la.»

L'Allan es va trobar prenent una decisió que tindria importants conseqüències, com veurem més endavant.

El conductor va ser molt amable i servicial. Va ajudar aquell vell a pujar la maleta a l'autobús.

L'Allan li va agrair l'ajuda i es va treure la cartera de l'infern de l'americana. El conductor li va preguntar si anava fins al final de trajecte, a Strängnäs, mentre l'Allan comptava els diners. Sis-centes cinquanta corones en bitllets i unes quantes monedes. Va pensar que més valia vigilar no gastar gaire, va treure's un bitllet de cinquanta corones i va preguntar:

—¿Fins a on li sembla que puc arribar, amb això?

El conductor li va respondre enriolat que estava acostumat que els passatgers sabessin on volien anar i li demanessin quant costava, però no a l'inrevés. Tot seguit es va mirar la llista de preus i li va comunicar que amb quaranta-vuit corones podia arribar fins a l'estació de Byringe.

Byringe era tan bo com qualsevol altre lloc. El conductor va posar la maleta robada dins el portaequipatges que hi havia darrere el seu seient i en acabat li va donar el bitllet i les dues corones de canvi. L'Allan es va asseure al davant de tot, al seient de la dreta. Des d'aquella finestra podia veure la sala d'espera de l'estació. Quan el conductor va posar primera i va arrencar, la porta del lavabo encara estava tancada. L'Allan va desitjar al jove que passés un moment agradable assegut allà a dins, així podria pair millor el disgust quan sortís.

Aquella tarda l'autobús de Strängnäs anava gairebé buit. A part del vell que havia pujat a Malmköping, a la penúltima fila hi havia

una dona de mitjana edat que havia pujat a Flen i, cap al mig, una mare de família jove que havia suat la cansalada per pujar-hi amb els dos fills petits, un dels quals encara anava amb cotxet.

En aquell moment aquest ancià es preguntava què li havia agafat, per robar una maleta. ¿Ho havia fet només perquè se li havia presentat l'ocasió? ¿O perquè el propietari era un mal educat? ¿O potser perquè tenia l'esperança que a dins hi hagués un parell de sabates i fins i tot un barret? No, l'Allan no hi trobava cap explicació. Quan vius en temps afegit és normal prendre't certes llibertats, va pensar mentre s'arrepapava al seient.

Tocaven les tres quan l'autocar va passar per Björndammen. L'Allan estava satisfet de com li anava el dia. Va tancar els ulls per fer la migdiada.

En aquell moment la infermera Alice trucava a la porta de l'habitació número 1 del geriàtric de Malmköping. I tornava a trucar una altra vegada, i una altra.

–Vinga, Allan, ja n'hi ha prou de fer el ximple. Ja ha arribat tothom, fins i tot el regidor. ¿Que em sents? ¿No deus haver tornat a aixecar el colze, oi? Obre d'una vegada, Allan! ¿Allan?

En aquest mateix moment, més o menys, es va obrir la porta de l'únic lavabo que hi havia en servei a l'estació d'autobusos de Malmköping. En va sortir un jove alleugerit en tots els sentits de la paraula. Va fer unes quantes passes cap al centre de la sala d'espera posant-se bé el cinturó amb una mà i allisant-se els cabells amb l'altra. De cop i volta es va aturar en sec. Va escutar els dues fileres de seients buides i a continuació va mirar a dreta i esquerra.

–Me cago en l'hòstia puta...! –va cridar a continuació.

I tot seguit, recuperant el control, va afegir:

–Ets mort, coi de vell de merda... Espera que et trobi.